

Analýza stavu akademických knižníc za rok 2015

(na základe výsledkov štatistických výkazov o akademických knižniciach SR)

Štatistické zisťovanie sa riadi programom štátnych štatistických zisťovaní, ktorý zostavuje Štatistický úrad Slovenskej republiky v súčinnosti s ministerstvami poverenými zberom štatistických údajov (MK SR a MŠ VVŠ SR) na obdobie troch rokov 2015-2017. Sieť akademických knižníc tvoria knižnice verejných, štátnych i súkromných vysokých škôl, ktoré sa akreditovali v rezorte MŠVVaŠ SR. V roku 2015 vykazovalo MŠVVaŠ SR spolu 35 slovenských vysokých škôl (20 verejných VŠ, 3 štátne VŠ, 12 súkromných VŠ), v rámci ktorých pôsobilo celkom 40 AK. Rozdiel je daný nejednotnou organizačnou štruktúrou akademických knižníc v rámci vysokých škôl (väčšina AK je centralizovaným typom knižnice, tzn. že vysoká škola má jednu ústrednú celouniverzitnú knižnicu, výnimkou je STU, kde samostatnými vykazujúcimi knižnicami sú fakultné knižnice, spolu 7 AK). Informácie o sieti akademických knižníc poskytujú ústredné knižnice, ktoré metodicky riadia činnosť fakultných, príp. čiastkových knižníc. V rámci verejných a štátnych vysokých škôl je počet akademických knižníc dlhšie stabilizovaný, zmeny sa týkajú len nových súkromných vysokých škôl, v ktorých sa zriaďovanie akademických knižníc omeškáva, a ktoré majú rôzny charakter (od úplne samoobslužných ako knižnica BISLA, AK zlúčená s verejnou knižnicou - Stredoeurópska VŠ v Skalici až po nefunkčnú knižnicu Akadémie médií v Bratislave). Zber štatistických údajov zabezpečuje odbor štatistiky CVTI SR a prebiehal v období od 31.12. 2015 - 8.2. 2016 prostredníctvom webovej aplikácie.

Tabuľka 1: Sieť akademických knižníc v r. 2015

	Verejné VŠ (20)	Štátne VŠ (3)	Súkromné VŠ (12) ²
Ústredné knižnice	19	3	11
v tom fakultné	24	1	1
čiasťkové knižnice	566	0	14
vykazujúce knižnice	26	3	11 ¹
Evidované v Zozname knižníc MK SR	26	3	10

Knižničný fond - KF

Knižničný fond akademických knižníc k 31.12.2015 obsahoval **6 096 271 knižničných jednotiek** (ďalej k. j.), čo je pokles o 203 081 k. j. oproti r. 2014. Zníženie objemu KF akademických knižniciach spôsobil zvýšený počet celkových úbytkov v r. 2015; oproti r. 2014 vzrástli o 278 947 k.j.. Úbytkami bola odstránená štatistická chyba vo vykazovaní KF vo výkazoch 2 AK v r. 2014. Od r. 2013 sa samostatne sleduje prírastok digitálnych kníh, objem ktorých však zostal v r. 2015 skoro na rovnakej úrovni ako v r. 2014: 1 431 (nárast o 188 k.j.)

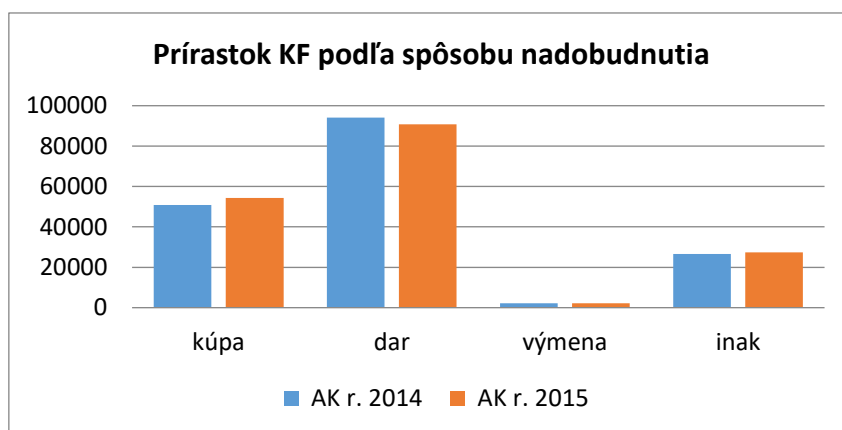
¹ štatistický výkaz nevyplnili 2 AK: Akadémia médií Bratislava a VŠ Goethe uni Bratislava

² <https://www.portalvs.sk/sk/>, k 16.12.2015 bola VŠ Goethe uni Ba zrušená

Tabuľka 2: Stav knižničného fondu v AK v r. 2015

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	všetky VŠ
KF spolu	5 510 370,00	395 452,00	190 449,00	6 096 271,00
na 1 AK	211 937,31	131 817,33	17 313,54	152 406,77
Počet odb. titulov periodík	4 606,00	162,00	290,00	5 058,00
na 1 knižnicu	177,15	53,66	26,36	126,45
Počet zahr. titulov periodík	2 319,00	68,00	130,00	2 517,00
Počet on-line sprístupňovaných periodík	159 810,00	0,00	17 812,00	177 622,00
Ročný prírastok KF	159 864,00	3 819,00	11 039,00	174 722,00
na 1 knižnicu	6 148,61	1 273,00	1 003,54	4 368,07
na 1 reg. používateľa	1,11	0,30	1,43	1,06
Ročný úbytok KF	372 938	4 504	361	377 803

Podľa spôsobu nadobudnutia predstavujú najvyšší ročný prírastok záverečné a kvalifikačné práce (ďalej ZKP), ktoré sú špecifickým produktom vysokých škôl a do KF ich AK získavajú zväčša darom. Zavedenie celoštátneho registra záverečných prác (ďalej CRZP²) v r. 2010 a priame nahrávanie prác cez systém AIS vysokých škôl sa odrazilo i v evidencii KF a následne i výpožičkách. Nie všetky AK evidujú elektronické verzie ZKP (napr. UK Prešovskej univerzity, VŠ zdravotníckej a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave,) odôvodňujúc to ich priamou dostupnosťou v databáze registra CRZP (záznamy ZKP sú v registri prelinkované na plné texty v súlade s podpísanou licenčnou dohodou). Celkový počet záznamov v databáze: 426 686; ročný prírastok 70 000 záznamov. Väčšina VŠ má záujem o sprístupňovanie e-verzií vlastných ZKP a preto importujú prírastky ZKP do svojich lokálnych katalógov, čo im umožňuje vykazovať ich výpožičky (v r. 2015 vykázali nulové výpožičky ZKP UK PU v Prešove, AK VŠ zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, AK Dubnického technologického inštitútu a AK FEI STU v Bratislave).

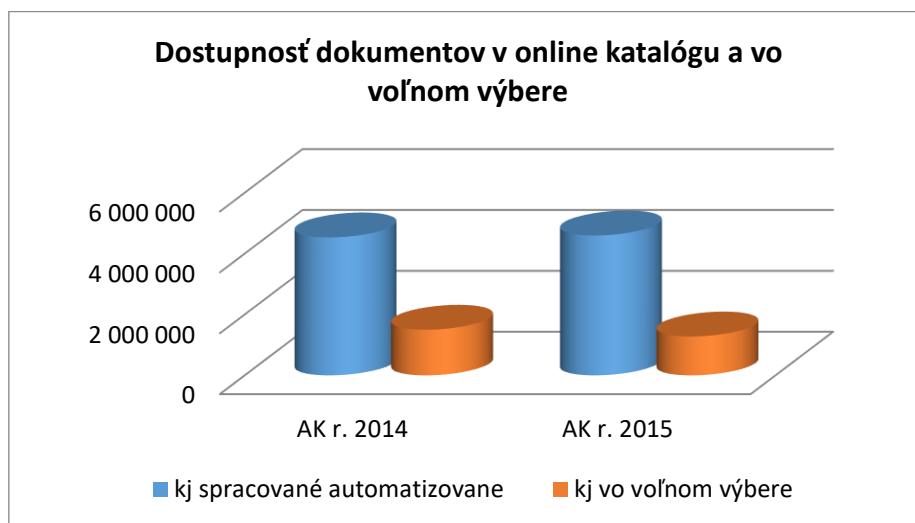

Graf 1: prírastky AK podľa spôsobu nadobudnutia v r. 2015

V AK naďalej pokračuje postupné spracovávanie tzv. živého fondu v rámci retrokatalogizácie čo sa odráža v náraste k.j. spracovaných online: Veľkosť KF dostupného online: AK VVŠ (73,74%); AK ŠVŠ (100%), AK SVŠ

² Dostupný v CVTI SR: www.crzp.sk/

(72,18%). Pre používateľov je zaujímavá aj skutočnosť, aká veľká časť fondu knižnice je dostupná vo voľnom výbere; v r. 2015 to bolo celkom 1 276 796 k.j. (oproti r. 2014 pokles o 221 614 k.j.).

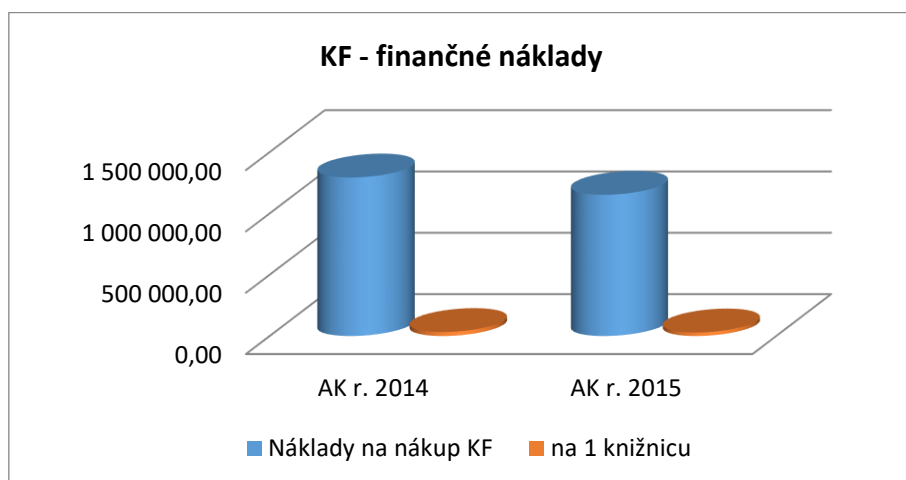

Graf 2: dostupnosť dokumentov v online katalógu a vo voľnom výbere - stav r. 2015

Stav knižničného fondu úzko súvisí s financovaním AK a prioritami v oblasti akvizície. V r. 2015 sa finančné náklady na akvizíciu KF znížili oproti r. 2014 celkom o 140 776,- €, čo v prepočte na 1 AK predstavuje zníženie o 3 519,85 € .

Tabuľka 3: Prehľad finančných prostriedkov vynaložených na nákup KF

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	Všetky VŠ
Náklady na nákup KF	1 067 256,00	24 929,00	59 801,00	1 151 986,00
na 1 knižnicu	41 048,31	8 309,66	5 436,45	28 799,65
na 1 reg. používateľa	7,397	1,965	7,744	6,995

Graf 3: Porovnanie finančných nákladov na nákup KF

Klesajúci trend vo financovaní AK sa odráža aj v poklese počtu odoberaných titulov periodík v r. 2015 dochádzalo do AK o 283 titulov menej ako v r. 2014. Štatisticky klesol i počet online sprístupňovaných periodík (oproti r. 2014 o 138 446), ale tento pokles vyplýva z nejednoznačného vykazovania periodík dostupných cez centrálnu licenciu AK (niektoré AK vykazujú všetky periodiká dostupné v rámci centrálne licencovaných databáz: NISPEZ, EBSCO a niektoré len tituly časopisov z plnotextových databáz typu Springer Link, Wiley online, Academic Search ai.). Niektoré AK vykazovali len e-periodiká nakúpené z vlastných prostriedkov. Podklady o e-periodikách v databázach NISPEZ získavali knižnice rôznymi spôsobmi, najčastejšie cez portál Scientia, prípadne z podkladov poskytnutých CVTI SR. Vzhľadom na širokospektrálny záber takmer všetkých databáz ide o duplicitné vykazovanie totožných titulov, ktoré sú dostupné takmer vo všetkých zapojených AK (s výnimkou umeleckých VŠ).

Používatelia a zamestnanci akademických knižníc

Starostlivosť o používateľov AK sa premieta do všetkých sledovaných ukazovateľov činnosti AK; ich spokojnosť sa okrem iného preukazuje v percentuálnom vyjadrení počtu registrovaných používateľov najmä z radov študentov z celkového počtu potenciálnych používateľov – študentov. Preto sa pozitívne dá vnímať skutočnosť, že v r. 2015 napriek klesajúcemu počtu potenciálnych používateľov, a v tom aj počtu študentov, vzrástlo percento študentov navštevujúcich akademické knižnice (79,52%) oproti r. 2014 (76,26%).

Tabuľka 4: Používatelia akademických knižníc

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	VŠ r. 2015	VŠ r. 2014
Potenciálni používatelia	162 443	8631	18 901	189 975	215 700
z toho VŠ študenti	140 233	4352	14 602	159 187	188 777
Počet registrovaných používateľov	144 268	12 681	7 722	164 671	183 235
z toho poslucháči VŠ	117 488	2 296	6 814	126 598	143 598

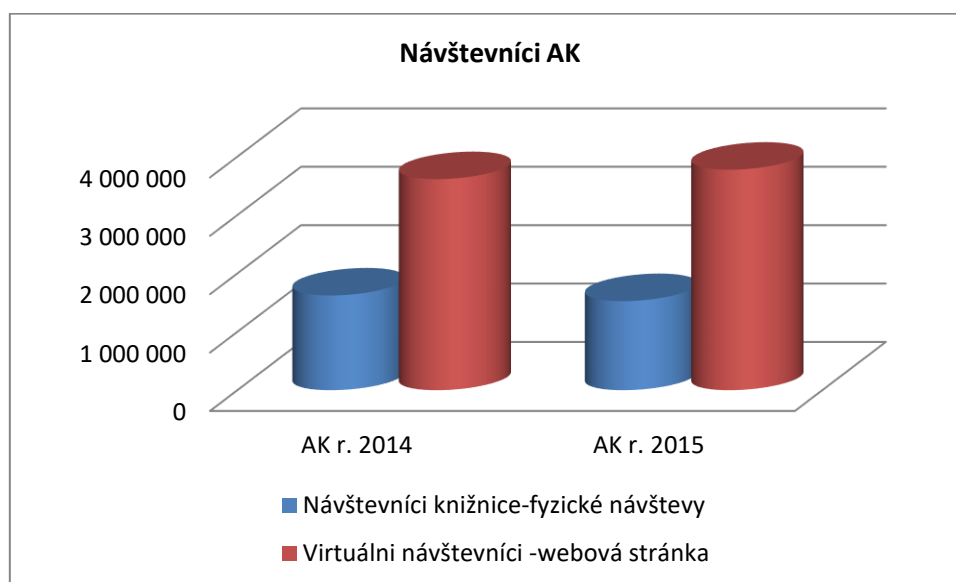
Používatelia mali k dispozícii 7 375 študijných miest, v 38 AK mohli využívať prístup na internet aj formou WiFi siete, čo používateľom umožňuje používať vlastné mobilné zariadenia a stúpol aj počet knižníc umožňujúcich používateľom vzdialený prístup k EIZ na 27 AK (vzdialený prístup neposkytuje ani jedna AK ŠVŠ) 2014. Mnohé AK okrem vlastných webových stránok prezentujú svoje služby a umožňujú prístup do online katalógu na centrálnych elektronických informačných tabuliach, ktoré sú inštalované vo vstupných priestoroch VŠ.

K spokojnosti používateľov prispel i prevádzkový čas knižníc. V r. 2015 boli knižnice používateľom dostupné v rozsahu prekračujúcom objem oficiálneho pracovného týždňa (t.j. viac ako 40 h). V rámci AK VVŠ 8 AK bolo otvorených viac než 50 hodín týždenne, z toho 2 AK i v sobotu (EU Bratislava, KU Ružomberok); zo ŠVŠ má dlhšiu prevádzkovú dobu 1 AK (SZU 47 h) a v rámci SVŠ sú dlhšie otvorené 3 AK; z toho 2 AK sú používateľom prístupné viac ako 50 hodín týždenne a sú otvorené aj v sobotu: VŠM Trenčín, VŠBM Košice.

Pravidelnými používateľmi AK sú aj bežní návštevníci z radov ostatnej odbornej verejnosti, ktorých lákajú najmä bohaté informačné zdroje a vhodné technické vybavenie; v r. 2015 bol celkový počet iných používateľov akademických knižníc 21 479.

Zamestnanci AK

Stav zamestnancov akademických knižníc sa oproti roku 2014 takmer nezmenil (606 fyzických osôb/585 prepočítaných úväzkov) a nemení sa ani počet 283 zamestnancov s knihovníckym vzdelaním. Na jedného zamestnanca knižnice (PÚ) pripadá 283,13 registrovaných používateľov, čo je síce mierny pokles oproti r. 2014, ale narastá podiel virtuálnych návštevníkov pre ktorých pracovníci zabezpečujú elektronické služby; prepočítaný podiel na jedného knihovníka činí 6493,88 virtuálnych návštevníkov. Stúpajúci význam elektronických služieb kladie zvýšené nároky na prácu knihovníkov v oblasti rozvoja IKT najmä v tomto segmente knižničných služieb chýbajú kvalifikované pracovné sily.

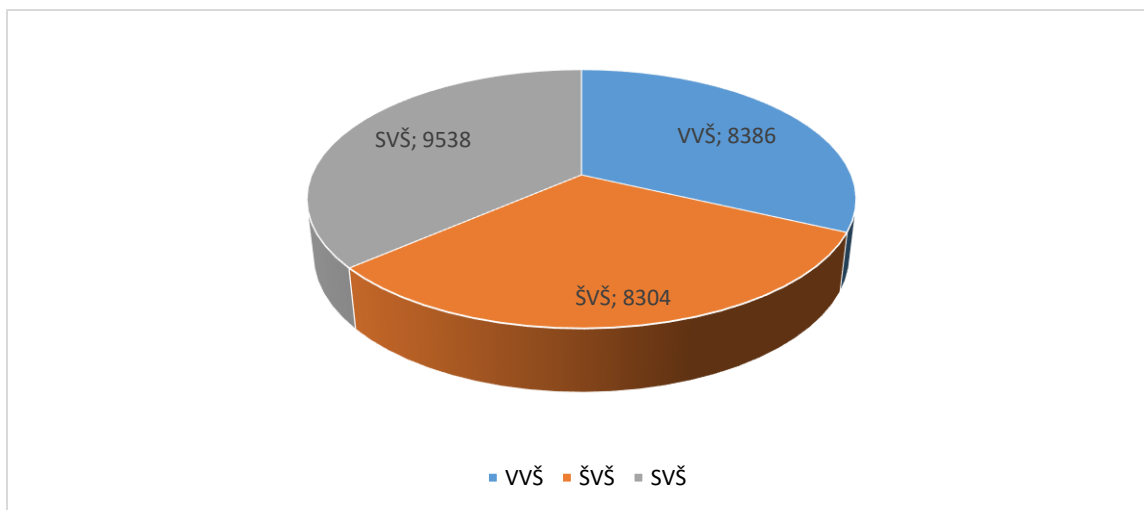
Graf 4: Návštevníci AK – porovnanie

Pretrváva nezáujem mladých absolventov VŠ knihovníckeho zamerania o prácu v knižniciach a zlepšeniu stavu nepomáha ani skutočnosť, že nástupný plat pre absolventa VŠ v r. 2015 bol v rozpätí 407,50 / 511,50,- EUR³. Okrem toho, že pracovníci knižníc (najmä vo verejných VŠ) dlhodobo nedosahujú priemerné mzdy v hospodárstve, znevýhodňuje prácu v knižniciach i fakt, že nástupné tarifné platy sú pod úrovňou minimálnej mesačnej mzdy 380,- €.⁴ Z hľadiska mzdových nákladov dosiahla priemerná mzda 703,10 EUR, čo je len 79,72% priemernej mzdy v národnom hospodárstve r. 2015 (882,- EUR⁵).

³Zbierka zákonov č. 393/2014, Čiastka 113, účinnosť od .1. 2015.

⁴Nariadenie vlády SR č. 297/2014 Z.z. zo dňa 15.októbra 2014, ktorým sa ustanovila suma minimálnej mzdy pre rok 2015.

⁵Zdroj: <http://portal.statistics.sk/>

Graf 5: Priemerná ročná mzda zamestnancov AK v r. 2015

Služby akademických knižníc

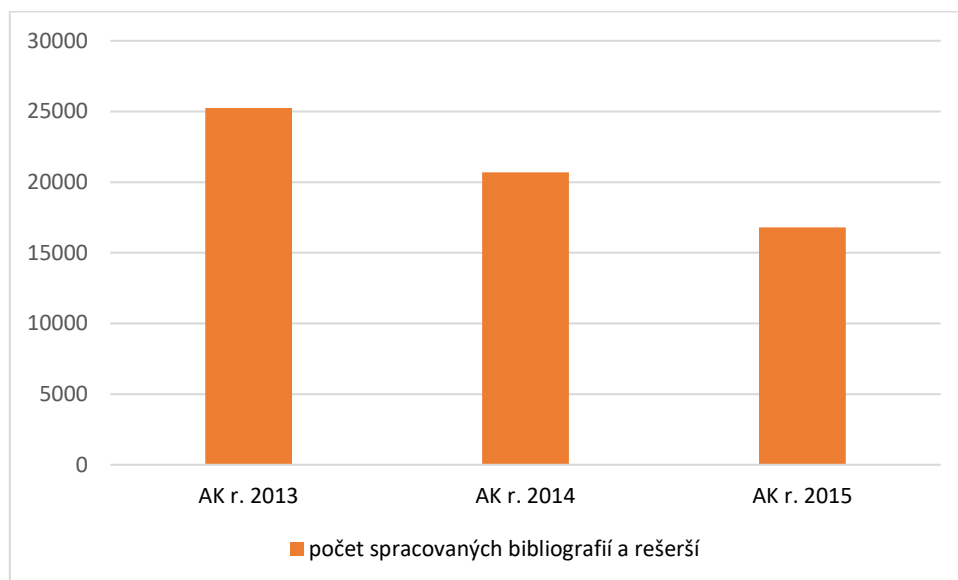
Základnou úlohou akademických knižníc je podpora výučbovej a vedeckej bázy vysokej školy, čo znamená predovšetkým dopĺňanie, aktualizáciu a sprístupňovanie fondu učebnicovej a odbornej literatúry. Jedným zo základných produktov akademických knižníc je **online katalóg** dostupný na internete v režime 7 dní/24h ako východisková platforma pre poskytovanie knižnično-informačných služieb. Online katalóg dostupný na internete má 38 AK (nemá ho AK VŠ bezpečnostného manažerstva v Košiciach a AK Hudobnej a umeleckej akadémie J. Albrechta v B.Š.) .

Výpožičky dokumentov klesli v r. 2015 o **448 300** oproti r. 2014; čo sa odrazilo i v prepočítanom počte vypožičaných dokumentov na 1 registrovaného používateľa, ktorý si v r. 2015 vypožičal o **1,6 dokumentov menej** ako v r. 2014. V záujme objektivity treba podotknúť, že získané štatistické údaje nepredstavujú skutočný objem výpožičných transakcií, keďže len časť údajov pochádza z automatizovaných knižničných systémov, dokumenty ktoré nie sú súčasťou online katalógov napr. periodiká, záverečné kvalifikačné práce, dokumenty uložené v čiastkových knižniciach či osobných príručkách, sa síce požičiavajú tiež, ale knižnice používajú rôzne evidencie týchto výpožičiek. Klesli i výpožičky MVS z iných knižníc o 679 žiadaniek v porovnaní s r. 2014 ale stúpol počet vybavených žiadaniek MVS pre iné knižnice o 312. Okrem klasických výpožičiek realizovali AK i výpožičky e-dokumentov. Narastá využívanie e-dokumentov, používatelia oceňujú výhody spojené s ich využívaním (napr. možnosť stiahnuť si ich na určitý čas do vlastných mobilných zariadení, uložiť príp. vytlačiť si vlastnú kópiu dokumentu, jednoduché preberanie informácií z e-dokumentov a ich citovanie). Z pohľadu štatistického zisťovania, je však treba doriešiť podmienky evidovania e-výpožičiek dokumentov, najmä tých, ktoré sa stali súčasťou KF po zaevidovaní a spracovaní v online katalógu.

Tabuľka 5: Výpožičky v akademických knižniciach 2015

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	r. 2015	r. 2014
Počet výpožičiek spolu	21 574 526	61 345	66 157	2 702 028	3 150 328
na 1 knižnicu	99 020,23	20 448,33	6 014,27	67 550,70	78 758,20
na 1 reg. používateľa	17,85	4,84	8,56	16,41	18,01
Prezenčné výpožičky	1 310 400	115 226	23 954	1 349 580	1 397 851
Absenčné výpožičky	1 264 126	46 119	42 203	1 352 448	1 752 477
MVS iným knižniciam	3 178	375	21	3 574	4 247
MVS z iných knižníc	4 987	82	28	5 097	5 982

V r. 2015 sa ukončila komplexná akreditácia vysokých škôl, ktorá kládla zvýšené nároky na výstupy z interných báz evidencie publikačnej činnosti počas rokov 2013-2015. **Databázy evidencie publikačnej činnosti** sú druhým významným produktom akademických knižníc, ktoré slúžia na evidenciu publikačných aktivít zamestnancov vysokých škôl a ich ohlasov; celkový počet záznamov v lokálnych databázach EPČ je 970 637, pričom ročný prírastok predstavuje 71 550 záznamov a celkový počet registrovaných ohlasov v akademických knižniciach je 606 624, pričom ročný prírastok je 79 666 ohlasov.⁶ Knižnice z nich poskytujú výstupy pre rôzne účely: akreditácie študijných odborov, vedecko kvalifikačné postupy, grantové žiadosti, vykazovanie publikačných aktivít pre vedecké projekty, hodnotenie zamestnancov a odmeňovanie aktívnych autorov významných publikácií ai.

Graf 6: Spracované bibliografie a rešerše v AK – porovnanie

⁶ Poláčiková A. Bibliografické databázy na úrovni akademických a vedeckých knižníc. Knižnice 2015. Zborník príspevkov.

Od r. 2007 prispievajú akademické knižnice (33 AK verejných, štátnych a súkromných VŠ) do centrálnych registrov: Centrálny register evidencie publikačnej činnosti (CREPČ) a od r. 2008 Centrálny register evidencie umeleckej činnosti (CREUČ), ktorých cieľom je komplexná automatizovaná evidencia publikačnej a umeleckej činnosti; vytvorenie unikátneho informačného zdroja pre odbornú i laickú verejnosť a poskytovanie podkladov pre výpočet štátnej dotácie verejným vysokým školám v SR. Za správu a prevádzku registrov CREPČ a CREUČ zodpovedá Centrum vedecko-technických informácií SR (CVTI SR), Odbor pre hodnotenie vedy.

Podmienky evidencie publikačnej činnosti, overovanie správnosti bibliografických záznamov a kategorizácie publikácií v scientometrických a citačných databázach WoS a Scopus upravuje rezortná vyhláška⁷. Obe spomínané databázy sú súčasťou kolekcie databáz sprístupňovaných v rámci projektu NISPEZ, ktorý skončil práve v r. 2015. Vyhodnoteniu projektu bola venovaná celoslovenská konferencia **Brána k vedeckému poznaniu otvorená VI** (21.5.2015 v Bratislave), na ktorej odznel i príspevok A. Poláčikovej z UK TU vo Zvolene **Podpora výskumu a vývoja v akademickom prostredí slovenských vysokých škôl – prístup k EIZ v rámci projektu NISPEZ z pohľadu užívateľských inštitúcií**.⁸ V príspevku boli prezentované výsledky ankety pripravenej sekciou AK SAK s podporou úseku metodiky AK SPK.

Okrem sprístupňovania centrálne licencovaných databáz (NISPEZ, EBSCO) zabezpečujú AK nákup špecializovaných elektronických informačných zdrojov podľa profilácie študijných odborov a vedecko-výskumnej činnosti VŠ. Najviac vlastných finančných prostriedkov na nákup 56 špecializovaných databáz vynaložili AK verejných VŠ, po 2 databáz nakúpili AK štátnych (SZU v Bratislave) a súkromných VŠ (Paneurópska VŠ v Bratislave).

Graf 7: Počet databáz zakúpených z vlastných prostriedkov AK v r. 2015

⁷ VYHLÁŠKA Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky z 18. decembra 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti

⁸ http://brana.cvtisr.sk/buxus/docs//prezentacie/branaVI/Dotaznik_NISPEZ_Brana.pdf

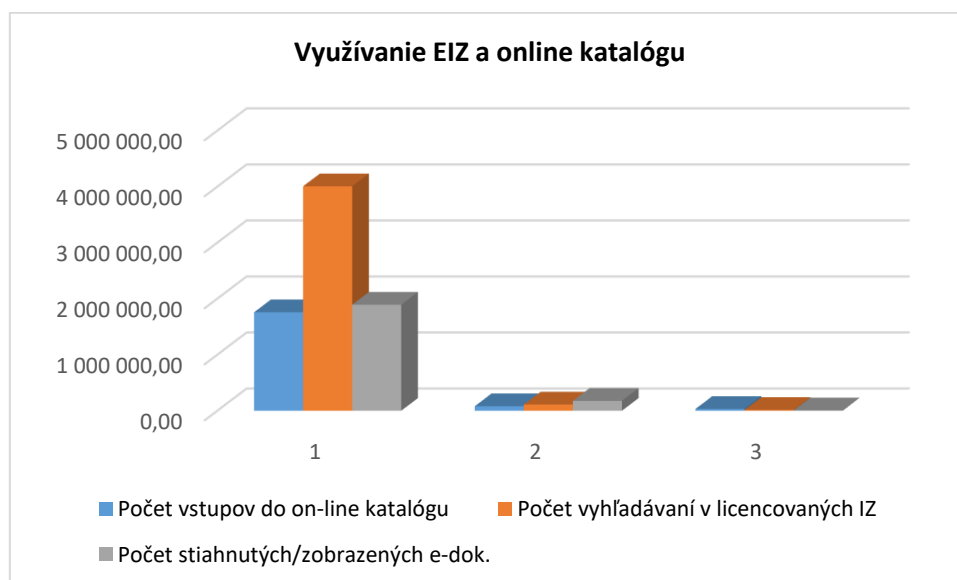
Okrem dvoch spomínaných interných databáz online katalóg a databáza EPČ vytvárajú AK odborové a iné špecializované databázy: Slovenská ekonomická knižnica pri EU v Bratislave buduje bibliografickú databázu **Články EKO-INDEX**, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri TU vo Zvolene AK **špecializovanú databázu článkov** pre oblasť lesníctva a drevárstva a Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre databázu **Agrobibliografia** z oblasti poľnohospodárstva a príbuzných odborov. Súčasťou všetkých troch databáz sú záznamy autorít. Uvedené databázy sú prístupné na webe a využívané širokou verejnosťou⁹.

Elektronické služby a informačné technológie AK

Elektronické služby AK tvoria významnú časť celého portfólia poskytovaných knižnično-informačných služieb a majú vysoké finančné, personálne a technické nároky. Súčasťou štatistického sledovania sú od r. 2013 a poskytujú informácie o samostatnej práci používateľa s informačnými zdrojmi. Najčastejším problémom štatistického vykazovania využívania elektronických informačných zdrojov je oneskorené dodávanie podkladov od producentov týchto databáz. V r. 2015 bola preto vypracovaná metodika o vykazovaní týchto údajov pre potreby AK s cieľom zabezpečiť požadované údaje.

Tabuľka 6: Elektronické služby v AK - porovnanie

	VVŠ	ŠVŠ	SVŠ	AK r. 2015	AK r. 2014
Počet vstupov do online katalógu	1 757 676	80 520	32 433	1 870 629	1 703 791
Počet vyhľadávaní v licencovaných IZ	4 006 574	110 344	14 805	4 131 723	5 220 890
Počet stiahnutých/zobrazených e-dok.	1 892 281	176 263	6 801	2 075 345	2 655 056
Poskytnuté referenčné služby	62 162	2 950	5 166	70 278	74 857

Graf 8 : Využívanie e-služieb v AK v r. 2015

Zabezpečenie primeraných IKT podmienok v prostredí AK je finančne veľmi náročné. Prevádzkované databázy a ich archivovanie vyžadujú pravidelnú obnovu knižničných serverov, aktualizáciu používaných knižnično-

⁹ <http://www.sakba.sk/dokumenty/2015/Kniznice-2015-zbornik.pdf>

informačných softvérov a navyšovanie počtu licencií pre spracovateľov. Mnohé AK pristúpili k digitalizácii dokumentov zo svojho fondu, čím riešia nedostatok učebnicovej literatúry, nedostupnosť elektronických dokumentov, vytvárajú digitálne archívy publikačnej činnosti. Podmienky tvorby digitálnych kópií a ich sprístupňovanie sú obsahom nového autorského zákona¹⁰ s účinnosťou od 1.januára 2015.

Tabuľka 7: Informačné technológie v AK

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	Všetky VŠ
Automatizovaný knižnično-informačný systém	26	3	11	40
On-line katalóg na webe	26	3	9	38
Webová stránka knižnice	26	3	9	38
Prepočítaný počet budovaných DB na 1 AK	3,07	1	1,18	2,40
WiFi pripojenie	25	3	10	38
Vzdialený prístup k licencovaným e-zdrojom	23	0	4	27

AK sa dlhodobo venujú problematike informačného vzdelávania, aktívne sa podieľajú na zvyšovaní informačnej gramotnosti svojich používateľov rôznymi formami v rámci formálneho i neformálneho vzdelávania. Mnohé AK zabezpečujú pre vysoké školy služby spojené s vydavateľskou, edičnou činnosťou a predajom ich publikácií. V r. 2015 sa akademické knižnice podieľali na zaujímavých projektoch zameraných na zvyšovanie informačnej gramotnosti používateľov ako napr. *Portál informačnej a mediálnej gramotnosti UK v Bratislave*.¹¹

Tabuľka 8: Informačné vzdelávanie v AK

	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	r. 2015	r. 2014
Podujatia informačného vzdelávania	783	98	46	927	1 034
Počet podujatí IV na 1 AK	30,11	32,66	4,18	23,18	25,85

Priestory AK

Môžeme konštatovať, že postupne sa zlepšujú priestorové podmienky AK, realizuje sa výmena mobiliáru predovšetkým v priestoroch určených pre používateľov. Začínajú sa objavovať rôzne relax zóny, ktoré lákajú študentov vyšším komfortom. Ideálne by bolo, keby tento pozitívny trend pokračoval i v ďalších rokoch. Na druhej strane začínajú AK riešiť nedostatok skladových priestorov najmä v súvislosti s rastúcim objemom kvalifikačných prác, s klesajúcim využívaním tlačených periodík, ktoré však v AK zaberajú najviac skladového priestoru.

¹⁰ zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon

¹¹ <https://midas.uniba.sk/>

Tabuľka 9: Priestory AK v číslach

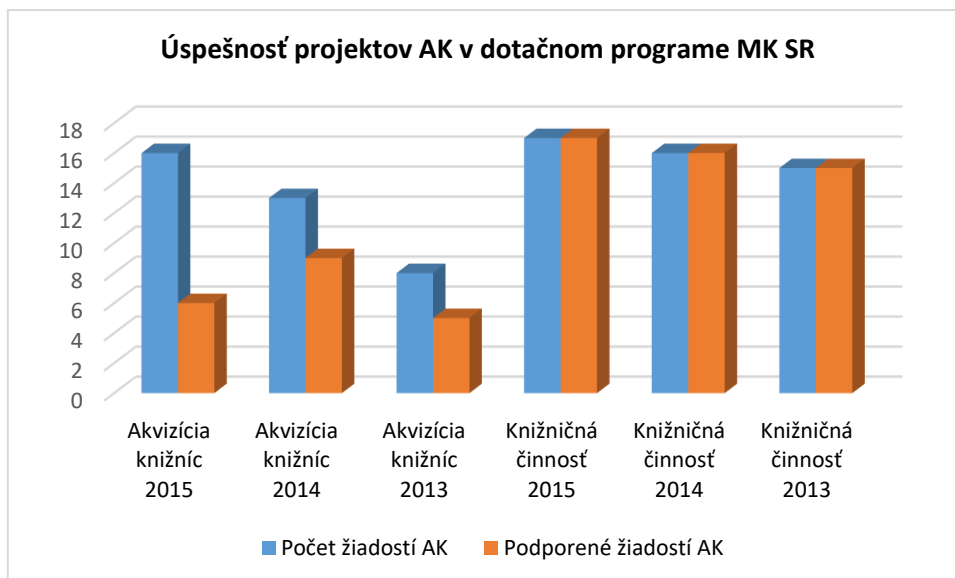
	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	r.2015	r. 2014
Celková plocha knižnice v m ²	60 369	3 492	2 900	66 761	66 820
Počet študijných miest	6 739	186	450	7375	7 469
na 1 reg. používateľa	0,046	0,014	0,058	0,045	0,043
Priestory pre používateľov v m ²	35 200	1 112	2 331	38 643	38 693
Počet prevádzkových hodín na 1 AK	45,31	37,33	40,36	43,35	43,78

Financovanie akademických knižníc

Vysoké školy financujú svoje akademické knižnice zväčša ako súčasť prevádzkových útvarov (rektorátu, dekanátu); je len málo akademických knižníc, ktoré fungujú ako samostatné organizačné jednotky vysokých škôl s vlastným rozpočtom (napr. UK Technickej univerzity v Košiciach, UK Katolíckej univerzity UK, UK Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, UPJŠ Košice ai). Finančné náklady vynaložené na prevádzku AK odrážajú túto realitu a skresľujú tak celkový obraz o financovaní AK, keďže väčšina knižníc prostriedky súvisiace so základnou prevádzkou zariadenia (energie, upratovanie, ostatné poplatky spojené s prevádzkou) nevykazuje. Akademické knižnice sa snažia o viaczdrojové financovanie svojej činnosti, vystupujú ako riešitelia projektov a grantov, ale možností na dodatočné financovanie AK nie je veľa. Najčastejšie podávajú žiadosti do dotačného programu MK SR, ktorý má dva podprogramy určené pre knižnice.

Tabuľka 10: Finančné náklady AK

V EUR	Verejné VŠ	Štátne VŠ	Súkromné VŠ	r. 2015	r. 2014
Celkové fin. náklady	6 437 080	263 373	343 504	7 043 957	7 260 992,00
na 1 knižnicu	247 580	87 791	31 227,63	176 098,92	181 524,80
mzdové náklady spolu	4 439 426	203 444	264 193	4 907 063	4 910 117,00
na 1 prep. zamest./rok	8 385,77	8 303,84	9 537,65	8 437,18	8 389,06
nákup licencií a db.	240 278	35 000	11 277	286 555	296 561,00
na 1 knižnicu	41 048,31	8 309,66	5 436,45	28 799,65	7 414,03
príjmy knižníc	477 442	1 140	6923	485 505	456 821,00
z toho príjmy z grantov	215 752	0	1 255	217 007	165 476,00

Graf 9: Úspešnosť projektov AK v dotačnom programe MK SR - porovnanie

Podujatia akademických knižníc

Rok 2015 bol bohatý na významné odborné podujatia, na ktorých rôznou formou participovali aj AK. Podujatia zaradené do plánu činnosti úseku metodiky AK boli zamerané na témy ako: akademické knižnice a elektronické publikovanie, zručnosti lektora informačného vzdelávania, benchmarking v prostredí akademických knižníc. Seminár **Akademické knižnice a elektronické publikovanie** sa konal 25. februára v Slovenskej pedagogickej knižnici a zúčastnilo sa ho celkom 56 akademických knihovníkov. Výsledkom odborného seminára boli odporúčania, ktoré sa týkali postupu pri sprístupňovaní elektronického deponátu, požiadavky na spoluprácu so SNK a UK pri organizovaní školiacich podujatí na tému spracovanie e-dokumentov a nadviazania spolupráce s vydavateľstvom Martinus / Dibuk pri vytváraní modelov akvizície e-dokumentov pre AK.

Vďaka finančnej podpore MK SR bol v tomto roku realizovaný akreditovaný kurz **Knihovník akademickej knižnice – lektor informačného vzdelávania**, ktorého sa zúčastnilo 24 knihovníkov akademických knižníc (Košice, UK TU – 20. – 21.10.2015 a 27. – 28.10.2015; Bratislava, Slovenská pedagogická knižnica – 3. – 4.11.2015 a 10. – 11.11.2015). Cieľom projektu bolo pozdvihnúť kredit a úroveň informačného vzdelávania na slovenských vysokých školách.

Úsek metodiky AK SPK v spolupráci so SAK participoval i na príprave odborného programu celoslovenskej konferencie **Knižnice 2015** za Sekciu akademické knižnice, ktorá sa konala 29.-30.septembra 2015 v Liptovskom Jáne. Za AK predniesla príspevok na tému Bibliografické databázy na úrovni akademických a vedeckých knižníc A. Poláčiková z UK TU vo Zvolene.

Rok 2015 bol venovaný zberu a testovaniu vybraných ukazovateľov na hodnotenie a porovnanie výkonnosti AK formou benchmarkingu. Projekt zastrešila UK TU v Košiciach a zapojilo sa doň 10 AK (Akademická knižnica UK v Bratislave –FiF UK a FaF UK, SPK v Nitre, UK v Trnave, UK TU vo Zvolene, UK UPJŠ v Košiciach, UK TU v Košiciach, STU v Bratislave – Slovenská chemická knižnica. Podľa požiadaviek gestora projektu boli poskytnuté informácie zo štatistických výkazov vybraných knižníc za rok 2015.

Publikácie:

Budeme mať digitálne akademické knižnice? / Kadnárová Mária, Džuganová Daniela, 2015. - Spôsob prístupu: http://fhv.uniza.sk/mkd_revue/02_2015/02_2015_kadnarova-dzuganova.pdf.

In: Mediamatika a kultúrne dedičstvo - revue o nových médiách a kultúrnom dedičstve [elektronický zdroj]. - ISSN 1339-777X. - Roč. 2, č. 2 (2015), s. [1-13], online.

Elektronické publikovanie a akademické knižnice (na príklade Univerzitnej knižnice Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) / Džuganová Daniela, Sadloňová Zuzana, 2015. - online. - Spôsob prístupu: http://fhv.uniza.sk/mkd_revue/02_2015/02_2015_dzuganova-sadlonova.pdf. In: Mediamatika a kultúrne dedičstvo - revue o nových médiách a kultúrnom dedičstve [elektronický zdroj]. - ISSN 1339-777X. - Roč. 2, č. 2 (2015), s. [1-6].

Malé kroky k veľkým zmenám alebo na čo sú nám ankety a prieskumy a ako ich vieme využiť / Kadnárová Mária, 2015.

In: Bulletin SAK. - ISSN 1335-7905. - Roč. 23, č. 3 (2015), s. 27-32.

Digitalizácia a kreativita, čo si vyberieme? / Džuganová Daniela, 2015.

In: Bulletin Slovenskej asociácie knižníc. - ISSN 1335-7905. - Roč. 23, č. 2 (2015), s. 3-4.

Tabuľka 11: Prehľad databáz zakúpených z vlastných prostriedkov AK v r. 2015

Názov informačného zdroja	Akademická knižnica	Akademická knižnica
American Chemical Society Journal Collection	UK Bratislava	
AIP Journals	FEI STU Ba	
ASCE Research Library (kolekcia 36 karentov.periodík)	StF STU Bratislava	
Bibliomedica – bibliografická databáza	UPJŠ Košice	
Beck online právny IS	UPJŠ Košice	
Business Insight: Essentials	EU Bratislava	
BusinessSource Complete / EBSCO	EU Bratislava	
CAB abstracts	TU Zvolen	UVLF Košice
Cambridge Journals - Humanities and Social Sciences	UMB Banská Bystrica	
CRC EngNetBase	STU Ba	ŽU Žilina
CRC ChemNetBase	STU Ba	
C.E.E.O.L. - databáza periodík	Trnavská univerzita	
e-books EBSCO	UK Bratislava	
e-book Academic Collection	UK Bratislava	
ebrary Academic Complete	UK Bratislava	Trnavská univerzita
ebrary Business & Economics	UMB Banská Bystrica	
ebrary History & Political Sciences	UMB Banská Bystrica	
EconLit with Fulltext	EU Bratislava	
Elektronische Zeitschriftenbibliothek (EZB)	EU Bratislava	
Emerald	ŽU Žilina	
Emerald Emerging Markets Case Studies	UMB Banská Bystrica	
Emerald Management e-Journals 175	UMB Banská Bystrica	TU Zvolen
Emerald Subject Collection - economic	EU Bratislava	
Engineering Village	STU Ba	
European Pharmacopoeia-online	UK Bratislava	UVLF Košice

IMD World Competitiveness Package	EU Bratislava	
IOP Science	FEI STU Ba	
JSTOR	UK Bratislava	
JSTOR: Arts & Sciences Collection I	KU Ružomberok	
JSTOR: Arts & Sciences Collection II	Trnavská univerzita	KU Ružomberok
JSTOR: Arts & Sciences Collection III	KU Ružomberok	
JSTOR: Arts & Sciences Collection V	KU Ružomberok	
JSTOR: Arts & Sciences Complement	Trnavská univerzita	
JSTOR: Ecology & Botany Collection	TU Zvolen	
Kumar and Clark's Clinical Medicine / Elsevier	UK Bratislava	
Lexicomp – farmaceutická db	UK Bratislava	
New Palgrave Dictionary of Economics Oline	EU Ba	
Mediae Latinitatis Lexicon Minus - e-slovník	Trnavská univerzita	
OECD iLibrary	EU Bratislava	
Oxford Journals	UK Bratislava	
Oxford Scholarship Online: Business and Management	EU Bratislava	
Proquest Central kolekcia 28 db	PANEUROUNI Ba	
ProQuest Entrepreneurship	UMB Banská Bystrica	
Science Direct	SZU Bratislava	
Scopus	SZU Bratislava	
STN Online	STU všetky fak.	ŽU žilina
The Biomedical & Life Sciences Collection/ HST	UPJŠ Košice	UK Bratislava
The Merck Index – online chemická encyklopédia	UK Bratislava	

Bratislava 23.6.2016

Vypracovali:

PhDr. Mária Kadnárová

PhDr. Daniela Džuganová